

Република Србија

КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ

КОНКУРЕНЦИЈЕ

Број: 6/0-02-41/2017-2

Веза: 6/0-02-822/2016

Датум: 16. јануар 2017. године

Београд

Председник Комисије за заштиту конкуренције на основу члана 37. став 2. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, број 51/09 и 95/13), члана 192. став 1. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97, 31/01 и „Службени гласник РС“ бр. 30/10) и члана 2. став 1. тачка 6. Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције („Службени гласник РС“ број 49/11), одлучујући по пријави концентрације број 6/0-02-822/2016-1, коју је дана 02. децембра 2016. године поднело привредно друштво Erste Card Club d.o.o., са седиштем на адреси Прашка 5, 10000 Загреб, Хрватска, матични број 03289737, ОИВ 85941596441, преко пуномоћника, адвоката Ђуре Оташевића и осталих адвоката из адвокатске канцеларије НКО Partners из Београда, Његошева 11, дана 16. јануара 2017. године, доноси следеће

РЕШЕЊЕ¹

I ОДОБРАВА СЕ у скраћеном поступку концентрација учесника на тржишту која настаје стицањем непосредне контроле привредног друштва Erste Card Club d.o.o., са седиштем на адреси Прашка 5, 10000 Загреб, Хрватска, матични број 03289737, над друштвом Diners Club International Belgrade d.o.o. Beograd, са седиштем на адреси Баба Вишњина 26, Врачар, Београд, Србија, матични број 06065210, куповином 100% удела у овом друштву, и посредне контроле над његовим зависним друштвом DC Travel d.o.o., Баба Вишњина 26, Врачар, Београд, Србија, матични број 17378724.

II УТВРЂУЈЕ СЕ да је подносилац пријаве уплатио 24.962,00 (двадесетчетирихиљадедеветсто шездесетдва и 00/100) евра и доплатио 38 (тридестосам и 00/100) евра на девизни рачун Комисије за заштиту конкуренције отворен код Народне банке Србије, што укупно одговара прописаном износу таксе за издавање решења о одобрењу концентрације у скраћеном поступку.

Образложење

Привредно друштво Erste Card Club d.o.o., са седиштем на адреси Прашка 5, 10000 Загреб, Хрватска, матични број 03289737 (у даљем тексту: Подносилац пријаве или Erste Card Club), поднело је дана 02. децембра 2016. године преко пуномоћника пријаву концентрације која је заведена под бројем 6/0-02-822/2016-1. Подносилац пријаве предложио је да Комисија за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) одобри концентрацију учесника на тржишту по скраћеном поступку.

¹ Акт садржи заштићене податке. Заштићени подаци приказани су ознаком [...] или у распону који Комисија сматра одговарајућим начином заштите.

Увидом у достављену документацију Комисија је утврдила да је предметну пријаву потребно допунити, те је дана 15. децембра 2016. године упутила Налог за допуну пријаве број 6/0-02-822/2016-2. На основу Налога Комисије, Подносилац пријаве је дана 23. децембра 2016. године, доставио допуну пријаве број 6/0-02-822/2016-3. Након што је извршила увид у достављену документацију и на основу свих чињеница које проистичу из садржаја поднете пријаве и њене допуне Комисија је утврдила да је пријава потпуна и поднета у складу са Законом о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, број 51/09 и 95/13, у даљем тексту: Закон) и са чланом 3. Уредбе о садржини и начину подношења пријаве концентрације („Службени гласник РС“, бр. 05/16). Такса за издавање акта уплаћена је у целости.

Подносилац пријаве је 02. децембра 2016. године, доставио Комисији уз пријаву концентрације и захтев за одређивање мере заштите података и извора података, о чему је одлучено посебним Закључком број 6/0-02-41/2017-1, од 16. јануара 2017. године.

Учесници концентрације

Подносилац пријаве је друштво са ограниченом одговорношћу за финансијско посредовање и услуге. Једини члан друштва је [...]. Erste Card Club и [...] су зависна друштва холдинга Erste Group (у даљем тексту: Erste група). Erste група је основана 1819. као прва аустријска штедионица. У 1997. години Erste група је објавила стратегију ширења пословања са становништом на област централне и источне Европе. Од тада је Erste група расла кроз бројна спајања и преузимања поставши једна од највећих финансијских институција у источном делу Европе у погледу броја клијената и укупне активе. Erste група је присутна на тржишту Републике Србије преко друштва Erste bank a.d., Булевар ослобођења 5, Нови Сад, матични број 08063818. Erste Card Club послује на тржишту платних картица Хрватске на ком има право издавања и прихватања Diners Club, MasterCard и Visa картица, док за Discover и Japan Credit Bureau (JCB) картице има само право прихватања.

Diners Club је на тржишту бивше Југославије присутан од 1969. године, кад је потписан франшизни уговор с друштвом Diners Club International. Потписом овог уговара Diners Club је била прва картица која је ушла на тржиште земаља у региону. У почетку, Diners Club је пословао у оквиру посебног сектора предузећа Generalturist, када је 1984. године основан посебан ООУР под називом „Кредитне картице у туризму“. Усклађивањем према тадашњем Закону о предузећима 1990. Diners Club је постао самостална радна организација. У 1992. години Diners Club је променио облик организације те је из друштвеног предузећа постао акционарско друштво Diners Club Adriatic. Оснивањем новог друштва потписан је и нови франшизни уговор којим је Diners Club Adriatic добио франшизно право пословања за земље целе бивше Југославије, а након тога и право франшизе за Албанију, Бугарску и Румунију. У децембру 2007. Diners Club Adriatic добио је право франшизе и за мађарско тржиште. Diners Club Adriatic као акционарско друштво послује све до почетка 2007. кад га у целости купује Erste der oesterreichischen Sparkassen AG (Erste Bank) из Беча, чиме је Подносилац пријаве постао члан Erste групе. Као резултат преузимања је и промена имена Diners Club Adriatic у Erste Card Club. Средином 2013. Erste Card Club добио је право франшизе за подручје Републике Словеније.

Циљно друштво је основано 1996. године, и представља самосталну франшизу Diners Cluba за територију Србије, Црне Горе и Македоније. Једини члан друштва Diners Club International Belgrade је друштво SKB Capital S.A., са седиштем на адреси 50 rue Charles Martel, L-2134 регистарски број В 110634, из Луксембурга. [...] је 100% власник друштва SKB Capital S.A. из Луксембурга. Решењем Народне банке Србије од 11.2.2016. године, Diners Club International Belgrade, је добио дозволу за пружање платних услуга, што подразумева пружање услуга издавања и/или прихватања платних инструмената. Diners Club International Belgrade је једини члан друштва DC Travel d.o.o. (у даљем тексту: DC Travel), Баба Вишњина 26, Врачар,

Београд, Србија, матични број 17378724. Претежна делатност друштва DC Travel d.o.o. је делатност тур-оператора (туристичка агенција организатор туристичког путовања). Већина клијената DC Travel-a је везана за чланство у Diners Club International, пре свега због велике флексибилности у плаћању Diners Club картицом. DC Travel својим клијентима пружа и услуге резервације и продаје авио карата на дестинацијама у земљи и иностранству, као и услуге резервације хотелског смештаја и rent-a-car услуга. Поред дирекције и пословнице које се налазе у седишту Циљног друштва у Београду, DC Travel има и пословницу у Новом Саду.

Опис трансакције и акт о концентрацији

Као акт о концентрацији, Комисији је достављен Уговор о купопродаји удела који је закључен 17. новембра 2016. године, између друштва SKB Capital S.A. из Луксембурга, у својству продавца, Erste Card Club d.o.o. у својству купца, и [...] као гаранта. Купопродајним уговором прецизно су уређени међусобни односи у погледу куповине и продаје удела.

Предмет трансакције је куповина 100% удела Циљног друштва. После обављене трансакције, Erste Card Club d.o.o. ће стећи непосредну и искључиву контролу над друштвом Diners Club International Belgrade d.o.o., као и посредну контролу над друштвом DC Travel d.o.o. из Београда.

Услови за подношење пријаве

Из свега наведеног произлази да предметна трансакција представља концентрацију у смислу члана 17. став 1. тачка 2. Закона.

Учесник на тржишту који стиче контролу има обавезу пријаве концентрације у смислу члана 61. Закона, што је утврђено увидом у податке о приходима и у финансијске извештаје учесника концентрације. Из података достављених Комисији о укупним годишњим приходима Подносиоца пријаве оствареном на светском тржишту и тржишту Републике Србије, као и укупном приходу Циљног друштва оствареном на тржишту Републике Србије у претходној обрачунској години, проистиче да исти надмашују износе остварених укупних годишњих прихода из члана 61. Закона, што значи да је постојала обавеза пријаве предметне концентрације Комисији.

Пријава је поднета у складу са одредбама члана 63. став 1. тачка 1. Закона.

Пријава је поднета у складу са чланом 3. Уредбе о садржини и начину подношења пријаве концентрације („Службени гласник РС“, бр. 05/2016).

Релевантно тржиште

Релевантно тржиште одређено је у складу са чланом 6. Закона и Уредбом о критеријумима за одређивање релевантног тржишта („Службени гласник РС“, бр. 89/2009). Релевантно тржиште производа представља скуп роба/услуга које потрошачи сматрају заменљивим у погледу њиховог својства, уобичајене намене и цене. Релевантно географско тржиште представља територију на којој учесници на тржишту учествују у понуди или потражњи и на којој постоје исти или слични услови конкуренције, а који се битно разликују од услова конкуренције на суседним територијама.

Подносилац пријаве је предложио да се као релевантно тржиште производа/услуга одреди тржиште издавања и прихватања платних картица, без потребе да се исто додатно сегментира. У погледу релевантног географског тржишта издавања и прихватања платних, Подносилац пријаве је предложио да се овај аспект релевантног тржишта одреди на начин да обухвата

целокупну територију Републике Србије, будући да дозволу за пружање платних услуга издаје Народна банка Србије.

У конкретном случају, Комисија је дефинисала два одвојена релевантна тржишта производа, и то:

1. тржиште издавања и прихватања картица с функцијом плаћања (платних картица), и
2. тржиште организатора туристичких путовања (делатности тур-оператора).

Релевантно географско тржиште за оба релевантна тржишта производа, Комисија је дефинисала као територију Републике Србије, из разлога који ће даље бити образложени.

Платни промет у Републици Србији уређен је Законом о платним услугама („Службени гласник РС“, бр. 139/14) и Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/03, 55/04, 85/05 – др. закон, 44/10, 76/12, 106/12, 14/15 и 40/15 – одлука УС), у оквиру којих су уређене услуге издавања и прихватања платних картица, као и издавање и одузимање дозвола институцијама за пружање услуга платног промета. Одлуком о садржини, роковима и начину достављања података које пружаоци платних услуга достављају Народној банци Србије („Службени гласник РС бр. 57/15 и 59/15), дата је дефиниција картице. Картица означава средство које омогућава њеном имаоцу извршење платне трансакције (уплату, исплату и пренос), било преко прихватног уређаја или на даљину, при чему картица може имати, у складу са уговором о издавању, једну или више функција. Картица с функцијом уплате/исплате готовог новца (eng. cash cards) означава картицу која њеном кориснику омогућава само уплату и/или исплату готовог новца на банкоматима. Картица с функцијом плаћања означава картицу, осим картице с функцијом електронског новца, која има најмање једну од следећих функција: функцију дебитне картице, функцију картице са одложеном наплатом или функцију кредитне картице. Дебитна картица означава картицу која њеном кориснику омогућава плаћање роба и услуга и исплату готовог новца до висине покрића на његовом рачуну, које укључује и дозвољено прекорачење по рачуну. Картица са одложеном наплатом (eng. delayed debit) означава картицу која њеном кориснику омогућава плаћање роба и услуга и исплату готовог новца до износа одређеног (уговореног) лимита, а укупно задужење настало употребом ове картице током одређеног периода измирује се у целости накнадно, на крају одређеног периода, односно на уговорени датум задужења. Картица с функцијом електронског новца означава картицу која њеном имаоцу омогућава извршење платне трансакције са електронским новцем. Картица на коју се директно похрањује електронски новац означава картицу с функцијом електронског новца која омогућава пренос електронског новца с картице на примаоца електронског новца. Картица која даје приступ електронском новцу похрањеном на рачуну електронског новца означава картицу с функцијом електронског новца која даје приступ електронском новцу базираном на серверу. Картица с повезаним функцијама уплате/исплате готовог новца, дебитне картице и електронског новца означава картицу која има све три функције.

Међународне картичне организације су уобичајено дефинисане као картични системи (шеме) са четири учесника (Visa и Master Card) и три учесника (Diners, American Express, JCB и Discovery). Први систем укључује четири стране у обављању платних услуга и то: корисника картице (потрошача), трговца, банку издаваоца платне картице и банку примаоца платне картице. Врло често се напомиње да овај систем има у ствари пет страна, где пету страну чини сама картична шема - мрежа (Visa, Master Card) која координира пренос новчаних средстава као и пренос неопходних информација између издаваоца и прихватиоца картица. Систем са три учесника се разликује само по томе што је једна институција и издавалац и прималац платних картица. Основна разлика између ова два картична система је та што у систему са три учесника не постоји експлицитна међубанкарска (eng. interchange) провизија из разлога што картична шема делује и као издавалац и као прихватилац картице. У систему са четири учесника, међубанкарску провизију плаћа банка трговца банци издаваоцу картице. Картична шема

наплаћује „switch fee” накнаду и од банке прихватиоца и од банке издаваоца картице. Износ средстава који трговац прима на свој рачун умањује се за износ који обухвата: међубанкарску провизију, накнаду прихватиоца картица (eng. switch fee), друге трошкове прихватиоца картица и профит прихватиоца картица. Веома битно је да картична шема одређује износ међубанкарске провизије, а не издавалац картице. Свака картична шема одређује и оперативна правила којима су регулисани односи између учесника у систему. Иако су уговори скопљени између картичног система и издаваоца и прихватиоца картица, трговци и процесори морају бити усклађени са оперативним правилима картичне шеме. У Републици Србији, од 2003. године постоји национална платна картица DinaCard (бивша YUBA Card), која у основи представља систем са четири учесника. Приступ, учешће и процес сертификације чланова и учесника у DinaCard систему прописује Национални центар за платне картице у оквиру Народне банке Србије. Већина банака у Србији има право издавања и обавезу прихватања националне платне картице DinaCard.

У конкретном случају, Циљно друштво у својој мрежи не обрачунава међубанкарску провизију, јер се у картичном моделу појављује и на страни издаваоца и на страни прихватиоца платних картица. Међутим, Diners Club International Belgrade обрачунава различите врсте накнада од којих треба издвојити следеће: годишњу и месечну накнаду, као и накнаде за коришћење картица.

Циљно друштво је присутно и на тржишту организатора туристичких путовања преко свог зависног друштва DC Travel из Београда. Према закону о туризму члан 47. ("СЛ. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 99/2011 - др. закон, 93/2012 и 84/2015), туристичке агенције према врсти послова које обављају могу бити: 1) туристичка агенција организатор туристичког путовања (у даљем тексту: организатор путовања); 2) туристичка агенција посредник у продаји туристичког путовања (у даљем тексту: посредник). Најважнија разлика између организатора путовања и посредника је у томе што посредник не обавља послове организовања и реализовања туристичких путовања у земљи и у иностранству.

У погледу релевантног географског тржишта издавања и прихватања картица с функцијом плаћања, Подносилац пријаве предложио је да се овај аспект релевантног тржишта одреди на начин да обухвата целокупну територију Републике Србије, будући да дозволу за пружање платних услуга издаје Народна банка Србије. У конкретном случају, Комисија је релевантно географско тржиште издавања и прихватања картица с функцијом плаћања дефинисала као националну територију Републике Србије. Оваква дефиниција је у складу са праксом Комисије и одлукама донетим у финансијском сектору чије пословање регулише Народна банка Србије.

Релевантно географско тржиште организатора туристичких путовања, Комисија је дефинисала на националном нивоу, односно као територију Републике Србије. Оваква дефиниција је у складу са праксом Европске комисије (на пример у одлукама COMP/M. 4601 - KarstadtQuelle/ MyTravel, COMP/ M.6704 - Rewe Touristik GMBH / Ferid Nasr / Exim Holding SA). Комисија је узела у обзир значајан раст услуга које се пружају путем интернета као канала дистрибуције, а који смањује или потпуно елиминише зависност потрошача од локалних и регионалних тур-оператора.

Оцена ефеката концентрације

Приликом оцене ефеката концентрације, Комисија је користила податке из јавно доступних извора. Конкретно, Сектор за платни систем Народне банке Србије анализира и обрађује одређене показатеље о обављеном платном промету, на основу којих саставља месечне, тромесечне, полугодишње и годишње извештаје. Према овом извештају за 2015. годину, укупно је било издато 6.454.356 платних картица. Међутим, до ступања на снагу измена Закона о платним услугама у 2015. години, Циљно друштво није било у обавези да Народној банци

Србије доставља податке о броју издатих картица и оствареном промету. Након ступања на снагу измена Закона о платним услугама и ови подаци су укључени у ове извештаје, тако да је укупан број издатих картица у 2015. години износио [...] платних картица, док је промет имао вредност од [...] милијарде евра према средњем курсу Народне банке Србије на дан 31.12.2015. године. Erste група је присутна на тржишту издавања и прихватања картица с функцијом плаћања у Републици Србији преко Erste банке. Тржишно учешће Erste банке износило је 10-51% од укупног броја издатих платних картица, док је тржишно учешће Diners Club International Belgrade износило 10-51%. После спровођења концентрације, збирно тржишно учешће учесника концентрације износило би 15-101% од укупног броја издатих платних картица. У односу на укупан промет, тржишно учешће Erste банке било је 15-101%, а Циљног друштва 10-51%, те би заједничко тржишно учешће учесника концентрације износило 15-101%.

Према подацима Народне банке Србије на крају 2015. године у Србији је укупно било 2.705 банкомата (eng. АТМ – Automated Teller Machine). Банкомати су електромеханички уређаји који омогућују корисницима картица уплату и/или исплату готовог новца и/или коришћење других услуга, нпр. трансфер новчаних средстава, упит у стање и др.. Број банкомата у Републици Србији се у поређењу са 2010. годином смањило за 152 банкомата. У 2010. години целокупна мрежа је имала 2.857 банкомата, што је и највећи број од њиховог увођења. Вредност трансакција у периоду од 2010. до 2015. године је номинално порасла за 87%.

Према истом извору података на крају 2015. године у Србији је укупно било 65.428 терминала на продајним местима (eng. POS terminal - Point of Sale Terminal). Терминали на продајним местима (у даљем тексту: POS терминали) су уређаји који су инсталирани на продајном месту или шалтеру пружаоца платних услуга који омогућава коришћење картица, при чему се информације о платним трансакцијама бележе електронски. Број POS терминала у поређењу са 2010. годином је порастао за 7.969 нових продајних места, што је довело до неималног раста промета од 84,37%. Међутим, уколико се упореди однос промета на банкоматима са прометом на POS терминалима, долази се до података да је он остао скоро непромењен. Наиме, у 2015. години, промет на банкоматима је био за 224% већи од промета на POS терминалима, док је у 2010. години он био већи за 221%. Овакви подаци указују на закључак да се платне картице највише користе за подизање готовине, односно знатно више него за плаћање робе и услуга. У прилог овом закључку, стоји и чињеница да је учешће промета које је реализовано дебитним картицама у 2015. години износило 81,37% у односу на укупан промет платним картицама, док је исто учешће у 2010. години износило 74,71%. То значи да у периоду од 2010. до 2015. године, коришћењем платних картица није смањена употреба готовине, већ напротив, дошло је до повећања захтева за готовином, пре свега коришћењем дебитних картица.

У мрежи Erste банке налази се [...] банкомата, од чега се [...] банкомата налази у филијалама, док је [...] банкомата дислоцирано. Такође, у прихватној мрежи Erste банке налази се око [...] POS терминала. У Републици Србији, Erste банка у пословању са становништвом врши издавање и прихватање платних картица следећих картичних система: DinaCard, Visa и Master Card, док за мала предузећа, предузетнике и правна лица врши издавање и прихватање Visa картица.

Diners Club International Belgrade нема сопствене банкомате, већ се прихват Diners Club платних картица одвија на основу закључених уговора са пословним банкама. POS терминали у власништву Diners Club International Belgrade су постављени на [...] продајна места у Србији. Платне услуге, Циљно друштво обавља и преко POS терминала трећих лица са којима је уговорено коришћење мреже терминала на продајним местима. То значи да ће после спровођења концентрације, број банкомата који ће бити у власништву Подносиоца пријаве и његових повезаних лица остати непромењен (тржишно учешће ће износити 10-51%), док ће број POS терминала бити око [...], а тржишно учешће ће порастати са 10-51% на 10-51% у односу на укупан број POS терминала у Републици Србији.

Када је реч о другом дефинисаном тржишту, према подацима Подносиоца пријаве, а који су добијени од директора Националне асоцијације туристичких агенција (YUTA), у 2015. години је било регистровано 523 тур-оператора, чији је укупан промет износио око 100 милиона евра. На бази тих податка, процењено тржишно ућешће друштва DC Travel у 2015. години износило је 1,3%.

Иако ће предметном концентрацијом доћи ће до хоризонталног преклапања на тржишту издавања и прихватања картица с функцијом плаћања, тржишна структура се неће битније променити. Из навода у пријави, произлази да Подносилац пријаве и повезана друштва нису до сада били присутни на релевантном тржишту делатности тур-оператора, из чега се закључује да ће тржишна структура на том тржишту остати непромењена. Подносилац пријаве, предметном концентрацијом стећи ће постојећи тржишни удео и положај друштва DC Travel из Београда.

Имајући у виду све напред наведено, као и друге наводе у пријави, закључено је да реализација предметне концентрације неће изазвати негативне последице ни на једном од два дефинисана релевантна тржишта. Спровођењем предметне концентрације, Подносилац пријаве неће значајно ограничити, нарушити или спречити конкуренцију на тржишту Републике Србије или његовом делу, стварањем или јачањем доминантног положаја. Из тог разлога, одлучено је као у ставу I диспозитива овог решења.

Одлука у ставу II диспозитива донета је применом члана 65. став 5. Закона и члана 2. став 1. тачке 6. Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције, а на основу оствареног прихода учесника у концентрацији и са њима повезаних учесника на тржишту у обрачунској години која претходи години у којој је концентрација пријављена.

Поука о правном средству

Ово решење је коначно у управном поступку.

Против овог решења може се поднети тужба Управном суду у року од 30 дана од дана достављања решења.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Др Милоје Обрадовић